

Spalanie siana jako zabieg ochrony czynnej łąk w Pienińskim Parku Narodowym

Jan Zarzycki UR w Krakowie

Zachowanie wielogatunkowych, półnaturalnych zbiorowisk łąkowych możliwe jest tylko przy odpowiednim użytkowaniu, którego celem była produkcja paszy dla zwierząt. Jednak w ostatnich dziesięcioleciach nastąpił spadek liczebności pogłowia zwierząt gospodarskich i związane z tym problemy z wykorzystaniem siana. W PPN stosuje się czasami spalanie zebranej biomasy. Dotyczy to głównie siana słabej jakości i zebranego na trudno dostępnych polanach.

Celem pracy była ocena wpływu spalania dużej ilości biomasy na wybrane właściwości gleby i skład gatunkowy roślinności na wypaleniskach.

Metodyka

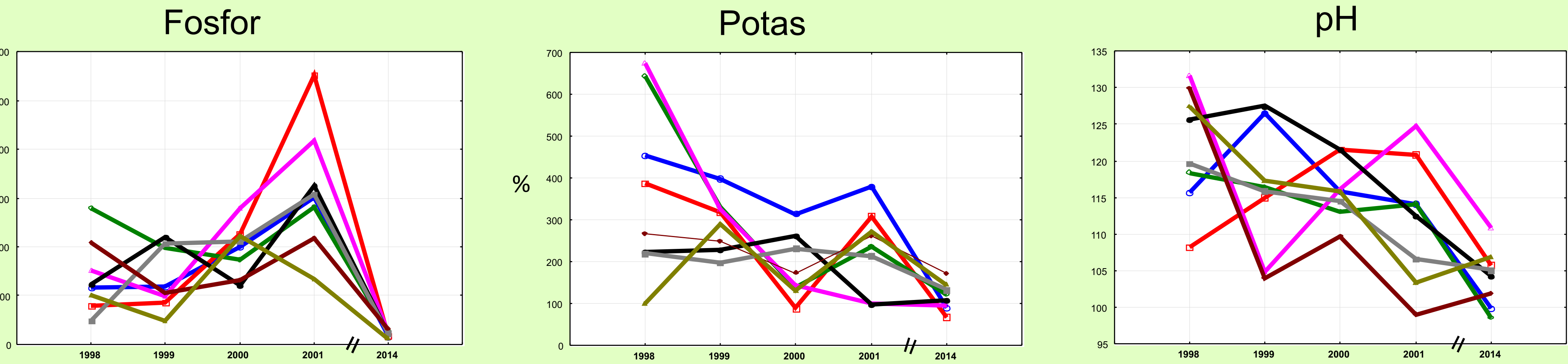
W 1997 r. wysuszone siano w ilości około 300 kg spalano na 17 powierzchniach o średnicy około 3 m. Powstały popiół został rozrzucony przy użyciu roztrzasača do siana. W roku 1998 wykonano analizę składu gatunkowego roślinności. Z uwagi na czynniki losowe wyniki dalszych badań składu gatunkowego oraz zawartości przyswajalnego potasu i fosforu oraz odczynu gleby przedstawiono jedynie dla 8 powierzchni, które jednoznacznie zidentyfikowano po 17 latach, w 2014 roku.

Wyniki

Spalenie biomasy wywołało znaczne zwiększenie zawartości przyswajalnego fosforu i potasu oraz podniesienie odczynu gleby. W miarę upływu lat wartości te upodabniały się do typowych dla gleb polan pienińskich i w 2014 nie stwierdzono już różnic (ryc. 1). W pierwszym roku po spalaniu pojawiły się przypadkowe gatunki, rosnące w pobliżu. Duże rozmiary i znaczne pokrycie powierzchni osiągnęły jednak tylko niektóre gatunki. Są to przede wszystkim rośliny z rodziny bobowatych (tab.1). W kolejnych latach po spalaniu pojawiają się różne gatunki dwuliściennych i traw przy zachowaniu znaczącego udziału bobowatych (ryc. 2). Spowodowane jest to poprzez zmniejszenie zawartości sadników mineralnych (P, K, Ca), a wzbogaceniu gleby w azot poprzez bakterie Rhizobium występujące w symbiozie z bobowatymi. W 2014 miejsca po wypaleniu nie wyróżniały się na łąkach.

Ryc. 1. Zmiany parametrów glebowych na 8 powierzchniach wypalonych % w stosunku do otoczenia (1998-2014)

Wnioski

Spalenie dużej ilości siana powoduje powstanie obszaru pozbawionego roślinności i podlegającego sukcesji do odtworzenia wyjściowego zbiorowiska łąkowego w okresie kilku - kilkunastu lat

Kolejność wkraczania gatunków na powierzchnie zależy głównie od składu gatunkowego roślinności występującej w sąsiedztwie

Zwiększenie zawartości przyswajalnego fosforu i potasu oraz podwyższenie pH stwarza korzystny warunki dla wzrostu roślin bobowatych i asymilacji azotu, co w następnej kolejności promuje wzrost traw

Spalenie może być wykorzystywane do pozbycia się niepotrzebnej biomasy, intensywność oddziaływania spalania powinna być stosunkowo niewielka, co można osiągnąć poprzez zmniejszenie ilości spalanej biomasy i modyfikację sposobu spalania.

Tab.1. Gatunki występujące w strefie wypalonej i strefie brzeżnej w rok po spalaniu (17 powierzchni 1998)

Gatunki	Centralna część		Brzeżna część	
	Staość [%]	Wsp. pokrycia	Staość [%]	Wsp. pokrycia
Przelot pospolity <i>Anthyllis vulneraria</i>	82	386	6	1
Koniczyna pogięta <i>Trifolium medium</i>	88	974	88	752
Koniczyna łąkowa <i>Trifolium pratense</i>	71	678	65	722
Koniczyna biała <i>Trifolium repens</i>	71	636	65	166
Komonica zwyczajna <i>Lotus corniculatus</i>	65	326	71	458
Kozibród wschodni <i>Tragopogon orientalis</i>	88	313	76	328
Biedrzeniec wielki <i>Pimpinella major</i>	60	195	94	489
Chaber driakiewnik <i>Centaurea scabiosa</i>	60	444	76	666
Mietlica pospolita <i>Agrostis capillaris</i>	88	415	94	2618
Kostrzewa czerwona <i>Festuca rubra</i>	65	35	100	1104
Szeleżnik sp. <i>Rhinanthus sp.</i>	18	2	94	154
Kostrzewa łąkowa <i>Festuca pratensis</i>	6	1	76	299
Konietlica łąkowa <i>Trisetum flavescens</i>	6	1	60	606
Jarzmianka większa <i>Astrantia major</i>	6	1	76	328
Koniczyna pagórkowata <i>Trifolium montanum</i>	0	0	65	122

Ryc. 2. Zróżnicowanie składu gatunkowego roślinności na 8 powierzchniach wypalonych w okresie badań (1998-2014)

